

FI – Ortodoksinen uskonto

21.9.2018

Koe on kaksiosainen.

Osassa I on kuusi 20 pisteen tehtävää ja osassa II kolme 30 pisteen tehtävää. Saat vastata enintään viiteen tehtävään. Näistä tehtävistä enintään kaksi saa olla osasta II. Kokeen maksimipistemäärä on 120. Sen saavuttaminen edellyttää, että vastaat kolmeen osan I tehtävään ja kahteen osan II tehtävään. Vastauksiin ei ole mahdollista liittää kuvakaappauksia.

Älä jätä mitään merkintöjä sellaisen tehtävän vastaukselle varattuun tilaan, jota et halua jättää arvosteltavaksi. Huom.! Tehtävässä 1 on erillinen ohje vastaamatta jättämisestä.

OSA I

20 p. tehtävät. Vastaa 3–5 tehtävään.

1. [Väittämiä ortodoksisesta kirkosta, muista kirkkokunnista ja uskonnoista](#) (ei aineistoa)
2. [Eettinen tarkastelu](#) (aineistona tekstikatkelma)
3. [Askeesi ja luostarikilvoittelu](#) (ei aineistoa)
4. [Väittämiä ortodoksisesta kirkosta ja ortodoksisen kirkon käytänteistä](#) (ei aineistoa)
5. [Kirkkotilat](#) (aineistona kaksi valokuvaa)
6. [Rauhansopimusten vaikutukset uskontotilanteeseen](#) (aineistona kaksi karttaa)

OSA II

30 p. tehtävät. Vastaa 0–2 tehtävään.

7. [Uskonnon määritelmät](#) (aineistona kolme tekstikatkelmaa)
8. [Kärsimyksen merkitys kristinuskossa](#) (aineistona tekstikatkelma)
9. [Vanhat ortodoksiset patriarkaattit](#) (ei aineistoa)

Voit avata tehtäviin liittyvät aineistot erilliseen välilehteen [tästä linkistä](#). Myös tehtävänantojen yhteydessä on suorat linkit aineistoihin.

OSA I

Vastaa 3–5 tehtävään. Saat vastata osien I ja II tehtävistä yhteensä enintään viiteen.

1 Väittämiä ortodoksisesta kirkosta, muista kirkkokunnista ja uskonnoista (20 p.)

Alla on 20 väittämää (1.1.–1.20.) ryhmiteltyinä viiteen aihepiiriin. Merkitse kustakin väittäjästä, onko se oikein vai väärin. (Yhteensä 20 p., oikea vastaus 1 p., väärä vastaus –1 p., ei vastausta 0 p.) Vastattuasi väittämään voit vaihtaa vastausvaihtoehtoa, mutta et voi jättää väittämää enää kokonaan

ilman vastausta. Jos olet aloittanut tehtävään vastaamisen, mutta et haluakaan jättää tehtävää arvosteltavaksi, merkitse jokaiseen väittämään vaihtoehto ”En vastaa”.

Ortodoksinen kirkkohistoria

1.1 Ikonoklasmin taustalla oli keisarin antama kielto käyttää ikoneita uskonnollisissa tarkoituksissa.

Oikein

Väärin

En vastaa

1.2 Kyproksen ortodoksinen kirkko on autonominen kirkkokunta.

Oikein

Väärin

En vastaa

1.3 Vanhauskoiset Venäjällä halusivat noudattaa kreikkalaista ortodoksista perinnettä.

Oikein

Väärin

En vastaa

1.4 Filokalia-kirjasarja kertoo askeettisten kilvoittelijoiden elämästä.

Oikein

Väärin

En vastaa

Uskonoppi

1.5 Ortodoksisen kirkon mukaan Logos-sana tarkoittaa vertauskuvallisesti Kristusta.

Oikein

Väärin

En vastaa

1.6 Ortodoksisen kirkon mukaan Pyhä Henki lähtee iankaikkisesti Isästä ja Pojasta.

Oikein

Väärin

En vastaa

1.7 Ortodoksisen kirkon mukaan ortodoksiseen kirkkoon liittyvälle, kristillisen kasteen saaneelle henkilölle toimitetaan voitelun sakramentti.

Oikein

Väärin

En vastaa

1.8 Ortodoksisen kirkon mukaan Pyhä Henki ei ole läsnä Vanhan testamentin tapahtumissa.

Oikein

Väärin

En vastaa

Muut kirkkokunnat ja uskonnot

1.9 Luterilainen kirkko on nykyään osa roomalaiskatolista kirkkoa.

Oikein

Väärin

En vastaa

1.10 Kungfutselaisuus ja taolaisuus ovat syntyneet Kiinassa.

Oikein

Väärin

En vastaa

1.11 Dharman mukaan hindulaisten velvollisuus on toimia hyvin paremman elämän saavuttamiseksi.

Oikein

Väärin

En vastaa

1.12 Šintolaisuus edustaa panteistista jumalakäsitystä.

Oikein

Väärin

En vastaa

Kristillinen etiikka

1.13 Ortodoksinen etiikka perustuu kirkon opetukseen ihmiskäsityksestä, jumaluskosta ja pelastusopista.

Oikein

Väärin

En vastaa

1.14 Kristillinen etiikka määrittelee lainsäädännön periaatteet.

Oikein

Väärin

En vastaa

1.15 Teleologinen etiikka perustuu Jumalan antamiin käskyihin.

Oikein

Väärin

En vastaa

1.16 Ortodoksista etiikkaa kutsutaan mielialaetiikaksi.

Oikein

Väärin

En vastaa

Suomen ortodoksinen kirkko

1.17 Suomen ensimmäinen arkkipiispa oli kotoisin Virossa.

Oikein

Väärin

En vastaa

1.18 Pappismunkki Ilja toi ortodoksisen kristillisyyden Novgorodista Karjalaan 1000-luvulla.

Oikein

Väärin

En vastaa

1.19 Suomen ortodoksinen kirkko saa käyttää gregoriaanista kalenteria vuoteen 2050 saakka.

Oikein

Väärin

En vastaa

1.20 Suomen ortodoksisen kirkon autonomian aikana arkkipiispana on toiminut vuoteen 2017 mennessä neljä eri henkilöä.

Oikein

Väärin

En vastaa

2 Eettinen tarkastelu (20 p.)

Aineisto: 2.A [Tekstikatkelma: Luukkaan evankeliumin jakeet 10:30–37](#)

Jeesus opetti kuulijoitaan useilla vertauksilla. Yksi niistä on vertaus laupiaasta samarialaisesta. Lue katkelma (aineisto 2.A) Luukkaan evankeliumista (Luuk. 10:30–37) ja pohdi, miten sitä voi soveltaa tämän päivän elämään.

"Eräs mies oli matkalla Jerusalemissa Jerikoon, kun rosvojoukko yllätti hänet. Rosvot veivät häneltä vaatteetkin päältä ja pieksivät hänet verille. Sitten he lähtivät tiehensä ja jättivät hänet henkihieveriin. 31 Samaa tietä sattui tulemaan pappi, mutta miehen nähdessään hän väisti ja meni ohi. 32 Samoin teki paikalle osunut leeviläinen: kun hän näki miehen, hänkin väisti ja meni ohi. 33 "Mutta sitten tuli samaa tietä muuan samarialainen. Kun hän saapui paikalle ja näki miehen, hänen tuli tätä sääli. 34 Hän meni miehen luo, valeli tämän haavoihin öljyä ja viiniä ja sitoi ne. Sitten hän nosti miehen juhtansa selkään, vei hänet majataloon ja piti hänestä huolta. 35 Seuraavana aamuna hän otti kukkarostaan kaksi denaaria, antoi ne majatalon isännälle ja sanoi: 'Hoida häntä. Jos sinulle koituu enemmän kuluja, minä korvaan ne, kun tulen takaisin.' 36 Kuka näistä kolmesta sinun mielestäsi oli ryöstetyn miehen lähimmäinen?" 37 Lainopettaja vastasi: "Se, joka osoitti hänelle laupeutta." Jeesus sanoi: "Mene ja tee sinä samoin."

Lähde: Luuk. 10:30–37

3 Askeesi ja luostarikilvoittelu (20 p.)

3.1 Pohdi, mitkä seikat ovat vaikuttaneet askeettisen kristillisen elämänmuodon syntyyn. (10 p.)

3.2 Tarkastele askeettisen kilvoittelun muotoja ortodoksisessa luostarielämässä ja vertaa eri muotoja toisiinsa. (10 p.)

4 Väittämiä ortodoksisesta kirkosta ja ortodoksisen kirkon käytänteistä (20 p.) Pitävätkö seuraavat väitteet paikkansa? Perustele vastauksesi.

4.1 Armenian kirkon johtaja katolikos on myös uniaattikirkon korkein hengellinen johtaja. (5 p.)

4.2 Ortodoksinen kirkko on myös katolinen kirkko. (5 p.)

4.3 Kreikan ortodoksinen kirkko on saanut alkunsa Paavalin lähetystyön seurauksena. (5 p.)

4.4 Meditaatio ei kuulu kristinuskon perinteeseen. (5 p.)

5 Kirkkotilat
(20 p.)

Aineisto: 5.A

[Valokuva:](#)
[Joensuun](#)
[keskustan](#)
[kirkko](#)

5.B [Valokuva:](#)
[Pyhän Johannes](#)
[Teologin ja](#)
[Karjalan](#)
[valistajien](#)
[kirkko](#)

Miten luterilaisen ja ortodoksisen kirkon opilliset painotukset näkyvät niiden kirkkotiloissa?

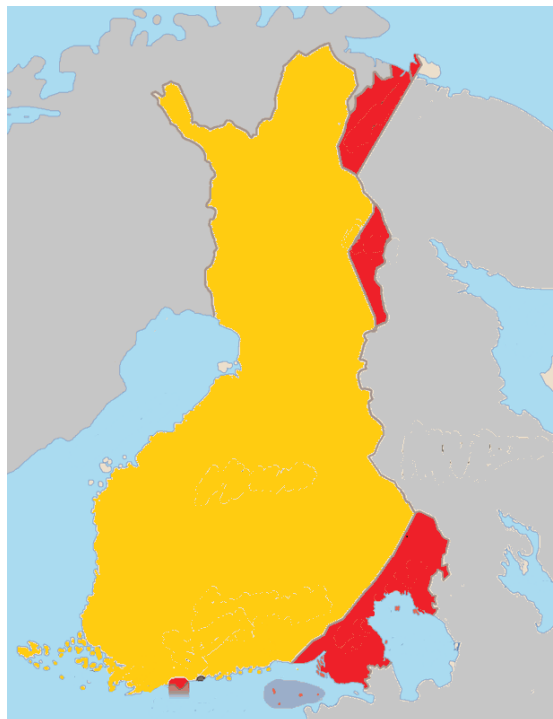
Hyödynnä vastauksessasi valokuvia (aineistot 5.A ja 5.B).

6 Rauhansopimusten vaikutukset uskontotilanteeseen (20 p.)

Aineisto: 6.A [Kartta: Arvio vuonna 1323 solmitun Pähkinäsaaren rauhan rajasta](#)

6.B [Kartta: Moskovan välirauhassa vuonna 1944 määritellyt Suomen rajat ja Neuvostoliitolle luovutetut alueet](#)

6.1 Miten Pähkinäsaaren rauha (1323) on vaikuttanut Suomen alueen uskontotilanteeseen? Hyödynnä vastauksessasi karttaa (aineisto 6.A). (10 p.)

6.2 Miten Moskovan välirauha (1944) on vaikuttanut Suomen alueen uskontotilanteeseen? Hyödynnä vastauksessasi karttaa (aineisto 6.B). (10 p.)

OSA II

Vastaa 0–2 tehtävään. Saat vastata osien I ja II tehtävistä yhteensä enintään viiteen.

7 Uskonnon määritelmät (30 p.)

Aineisto:

7.A [Tekstikatkelma: Määritelmä 1: Émile Durkheim](#)

– – uskonto on pyhiä, toisin sanoen erityisiä ja kiellettyjä, asioita koskevien uskomusten ja tapojen solidaarinen järjestelmä – uskomusten ja tapojen, jotka yhdistävät kaikki niihin uskovat yhdeksi moraalisesti yhdyskunnaksi, jota kutsutaan kirkoksi. – – uskonto on ennen muuta yhteinen asia.

Lähde: Émile Durkheim: *Uskontoelämän alkeismuodot* (1912, suom. Seppo Randell, 1980)

7.B [Tekstikatkelma: Määritelmä 2: Melford E. Spiro](#)

– – systemaattisesti tarkasteltuna uskonnon erottaa muista kulttuuri-instituutioista vain sen liittyvyys yli-inhimillisiin olentoihin. Kaikki instituutiot rakentuvat kolmesta eri järjestelmästä: *uskomusjärjestelmästä*, so. pysyvästä sellaisten tietojen järjestelmästä, jotka koskevat yhtä tai useampaa maailmankaikkeuden aspektia; *toimintajärjestelmästä*, pysyvästä käyttäytymismallien järjestelmästä, joiden tarkoituksena on tarpeiden tyydyttäminen; ja *arvojärjestelmästä*, pysyvästä periaatteiden järjestelmästä, jonka perusteella käyttäytymistä voidaan arvioida tietyn ansiomittarin mukaan. Uskonto eroaa muista instituutioista siinä, että sen kolme komponenttijärjestelmää ovat yhteydessä yliluonnollisiin olentoihin.

Lähde: Melford E. Spiro: *Uskonnon määrittelyn ja selittämisen ongelmia* (1966, suomeksi teoksessa *Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta*, toim. Juha Pentikäinen, 1994)

7.C [Tekstikatkelma: Määritelmä 3: Clifford Geertz](#)

Ytimekkäästi sanoen uskonto on: 1. symbolien järjestelmä, joka toimii, 2. saadakseen aikaan voimakkaita, laaja-alaisia ja pitkäaikaisia mielialoja ja motivaatioita ihmisissä 3. muodostamalla käsityksiä olemassaolon yleisestä järjestyksestä ja 4. antamalla näille käsityksille sellaisen asiallisuuden olemuksen, että 5. mielentilat ja motivaatiot tuntuvat erityisen realistisilta.

Lähde: Clifford Geertz: *Uskonto kulttuurijärjestelmänä* (1963, suomeksi teoksessa *Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta*, toim. Juha Pentikäinen, 1994)

7.1 Vertaile kolmea uskonnon määritelmää (aineistot 7.A–7.C) ja erittele, mitkä uskonnon piirteet kussakin korostuvat. (10 p.)

7.2 Esitä yksi vasta-argumentti kullekin kolmesta uskonnon määritelmästä (aineistot 7.A–7.C). (10 p.)

7.3 Esitä oma määritelmäsi uskonnolle ja perustele, miksi päädyit kyseiseen määritelmään. (10 p.)

8 Kärsimyksen merkitys kristinuskossa (30 p.)

Aineisto: 8.A [Tekstikatkelma: Andrein ajatuksia 7.9.2016](#)

– – Vakavampi sairaus itsellä tai läheisellä pysäyttää pohtimaan ihmisen suhdetta koko elämään ja myös Jumalaan ja iankaikkisuuteen. On selvää, että vakava sairaus ja ajatus kuoleman kohtaamisesta eivät tunnu reiluilta asioilta. Kuitenkin me ihmiset olemme alttiita tässä maailmassa vaikuttaville asioille, jotka eivät perustu sellaiseen reiluuteen, että ainoastaan pahoja asioita tekevät joutuisivat kärsimään. Me joudumme vastaanottamaan tässä ajallisessa elämässä monia kärsimyksiä riippumatta siitä, että mikä on meidän uskomme. Kristuskaan ei luvannut, että hänen seuraajansa välttyisivät sairauksista ja muilta vastoinkäymisistä. Kaikki apostolit joutuivat kärsimään. Erityisesti pyhä apostoli Paavali koki oman ruumiillisen sairautensa taakkana, josta hän pyysi parantumista: ”Olen saanut pistävän piikin ruumiiseeni, Saatanan enkelin kurittamaan itseäni, etten ylpistyisi. Olen kolme kertaa pyytänyt Herralta, että pääsisin siitä. Mutta hän on vastannut minulle: ’Minun armoni riittää sinulle. Voima tulee täydelliseksi heikkoudessa.’ Sen tähden ylpeilen mieluummin heikkoudestani, jotta minuun asettuisi Kristuksen voima.” – – . (2. Kor. 12:7–9)

Lähde: Andrei Verikov. Andrein ajatuksia. andreinajatuksia.blogspot.fi/2016/09/sairaus-ja-usko.html. Julkaistu 7.9.2016. Viitattu 22.11.2016.

8.1 Pohdi kärsimystä osana pelastushistoriaa. (15 p.)

8.2 Lue blogitekstin katkelma (aineisto 8.A) ja analysoi, mitä ortodoksisessa kirkossa tarkoitetaan kärsimyksen ongelmalla. (15 p.)

9 Vanhat ortodoksiset patriarkaattit (30 p.) Välimeren ympäristössä vaikuttaa neljä niin kutsuttua vanhaa patriarkaattia.

9.1 Nimeä patriarkaattit ja niiden pääsiälliset toiminta-alueet. (10 p.)

9.2 Valitse patriarkaateista yksi ja pohdi sen asemaa, merkitystä ja toimintamahdollisuuksia nykyisessä maailmanpoliittisessa tilanteessa. (20 p.)

Tarkista, että vastasit oikeaan määrään tehtäviä. Älä jätä mitään merkintöjä sellaisen tehtävän vastaukselle varattuun tilaan, jota et halua jättää arvosteltavaksi. Huom.!
Tehtävässä 1 on erillinen ohje vastaamatta jättämisestä.

YLIOPPILASTUTKINTOLAUTAKUNTA

STUDENTEXAMENSNÄMNDEN